

Påvirkningsarbeidet overfor EU – Miljøverndepartementets strategi 2012

Innhold

1.	INNLEDNING	4
2.	UTVIKLINGSTREKK I EU AV BETYDNING FOR MILJØSAMARBEIDET	5
2.1	Flere aktører og nye kanaler	5
2.2	Endring i EUs reguleringsform.....	5
3.	Miljøverndepartementet har følgende mål for påvirkningsarbeidet overfor EU:.....	6
4.	POLITISK PRIORITERTE EØS-SAKER I 2012.....	7
4.1	Bakgrunn for valg av prioriterte saker i 2012.....	7
4.2	EUs klimapolitikk.....	8
4.3	Ressurseffektivitet	9
4.4	EUs kjemikaliepolitikk	10
5.	EØS-AVTALEN OG MILJØ	12
5.1	EØS-avtalens regulering av miljø.....	12
5.2	Det europeiske frihandelsforbundets miljøarbeid (EFTA)	13
5.2.1	EFTAs miljøgruppe og kjemikaliegruppe	13
5.2.2	EFTAs overvåkningsorgan.....	13
6.	AVKLARING AV EØS-RELEVANS.....	14
6.1	EØS-spesialutvalget for miljø	14
6.2	EØS-referansegruppe for miljø.....	14
6.3	EØS-notatbasen	15
7.	PÅVIRKNINGSKANALER	15
7.1	Europakommisjonen	15
7.2	Europaparlamentet.....	16
7.3	Dialog med EU-land	17
7.3.1	Nordisk samarbeid.....	17
7.3.2	Bilateral kontakt	17
7.3.3	EØS-midlene.....	18
7.4	Samspill med EU på den internasjonale miljøagendaen.....	18

8.	ARBEIDET MED EU/EØS-SAKER I MILJØFORVALTNINGEN	19
8.1	Ansvarsfordelingen i Miljøverndepartementet	19
8.2	Miljørådene ved EU-delegasjonen i Brussel.....	19
8.3	Kompetanseutvikling på EU/EØS.....	20

DEL 1 MÅLSETTINGER OG PRIORITERINGER

1. INNLEDNING

EU har stor betydning for utviklingen av norsk miljøpolitikk. Miljø er en sentral del av EØS-avtalen, med tallrike nye rettsakter hvert år. Det meste av EUs miljøregelverk, med unntak av området for naturmangfold, gjennomføres i norsk rett. Oppfølgingen av EØS-avtalens forpliktelser på miljøområdet er en krevende oppgave og involverer en vesentlig andel av miljøforvaltningen.

Det er et mål for Miljøverndepartementets EU/EØS-arbeid å påvirke EUs miljøpolitikk i tråd med norsk miljøpolitikk. Norge ønsker å medvirke til en best mulig og samlet miljøpolitikk i Europa, og til at EU fortsetter som en pådriver i utviklingen av internasjonal miljøpolitikk.

Regjeringen har i St.meld. nr 23 (2005-2006) slått fast at den vil føre en aktiv, tydelig og åpen europapolitikk, og at den mer offensivt vil ivareta norske interesser overfor EU. Meldingen inneholder en handlingsplan for gjennomføring av europapolitikken, og følger opp Soria Moria I-erklæringens målsetting om å omorganisere og systematisere arbeidet med EU/EØS-relevante saker. Som en del av dette skal departementene utarbeide en plan for påvirkningsarbeidet overfor EU. Planen skal identifisere prioriteringer og klargjøre tiltak og rutiner. Dette dokumentet utgjør **Miljøverndepartementets strategi for påvirkningsarbeidet overfor EU**. Dokumentet er primært utarbeidet som et internt verktøy for miljøforvaltningens arbeid, men legges på Miljøverndepartementets hjemmeside av åpenhetshensyn og fordi primært del 1 av strategien kan ha en mer allmenn interesse.

Å påvirke utviklingen av EUs miljøpolitikk er en kontinuerlig og ressurskrevende prosess som krever nøye prioritering. Miljøverndepartementet må prioritere de viktigste sakene for Norge, løfte frem de miljøområdene hvor vi har mye å bidra med og der vi har norske posisjoner som kan spilles inn på riktig tidspunkt i beslutningsprosessen. Det er positive erfaringer med at norske posisjoner blir hørt og får gjennomslag i saker der innspillene er faglig godt begrunnet, er tilpasset den europeiske agenda og blir spilt inn til rett tid.

Gjennom aktiv deltakelse og formidling av norske synspunkter i Kommisjonens ekspertgrupper og komiteer kan vi tidlig bidra faglig og påvirke Kommisjonens utarbeidelse av forslag til miljøregelverk. Ved å delta opparbeider vi, som miljøforvaltning, også viktig kompetanse til å gjennomføre regelverket når dette skal innlemmes i norsk rett.

Utviklingen i EU går stadig mer i retning av at forslagene fra Kommisjonen i stor grad blir endret under behandlingen i Europaparlamentet og i Rådet. Dette innebærer at Miljøverndepartementets påvirkningsarbeid må omfatte hele beslutningsprosessen. I den senere tid har EU også vedtatt mer overordnede miljøregelverk, så som klima- og energipakken, som innebærer at mye av direktivenes konkrete innhold utvikles etter at rammen er vedtatt. Miljøverndepartementets påvirkningsarbeid vil derfor også måtte rette seg mot fasen etter vedtak i Råd og Parlament. Utviklingen av felles forvaltningsregimer, så som biocid-, kjemikalie- (REACH) og vannrammedirektivene, fordrer at vi deltar i det løpende arbeidet med gjennomføring, etterlevelse og videreutvikling av direktivene.

MDs forhold til EU strekker seg langt utover EØS-samarbeidet, i likhet med Norges forhold til EU

forøvrig. EU er en viktig global miljøaktør og ofte en alliansepart i arbeidet med internasjonale miljøkonvensjoner og i miljøsam arbeidet innen FN.

Miljøverndepartementets strategi for påvirkningsarbeidet overfor EU er delt i to. I første del av dokumentet presenteres målsettinger og prioriteringer. Kapittel fire i del en er rullerende og vil bli oppdatert årlig. Del to av dokumentet er en beskrivende del der EØS-avtalens regulering av miljøområdet presenteres, i tillegg til at formelle forum og kanaler for deltakelse og oppfølging blir beskrevet.

2. UTVIKLINGSTREKK I EU AV BETYDNING FOR MILJØSAMARBEIDET

2.1 Flere aktører og nye kanaler

EUs utvidelse til 27 medlemsland har økt antallet aktører som arbeider med å påvirke EU. Kommisjonens rettsutvikling kjennetegnes av nye og mer dynamiske metoder, og foregår stadig oftere i form av internetthøringer, gjennom konsulenter og uoffisielle nettverk. Det legges betydelig vekt på innspill gjennom disse kanalene. For EØS/EFTA-landene er det ressurskrevende å følge opp slike prosesser. Miljøverndepartementet må vurdere nytten ved eventuelle innspill fra sak til sak med fokus på de til enhver tid prioriterte saksområdene.

Med et utvidet EU har EUs institusjoner og medlemsland mindre tid til EØS/EFTA-landene. Stadig færre kjenner til de rettigheter og forpliktelser EØS-avtalen innebærer.

2.2 Endring i EUs reguleringsform

Miljøproblemene har vokst betydelig i omfang og kompleksitet de siste 15 årene. Miljøsam arbeidet med EU er mer omfattende nå enn da EØS-avtalen trådte i kraft i 1994. Det har også vært en utvikling i EUs måte å regulere miljøområdet på. I dag brukes mer overordnede og sektorovergripende regelverk og forvaltningsregimer. Eksempel på dette er blant annet klima og energipakken, kjemikalierregelverket REACH, vannrammedirektivet og havstrategidirektivet. Slike reguleringsformer kan være krevende fordi det kan utfordre EØS-avtalens rammer og virkeområde. Det kan også gjøre det vanskelig å avklare EØS-relevans og norske posisjoner i tide.

I tillegg ser vi at beslutningsprosessene ofte går raskere og blir stadig mer komplekse. Dette bidrar til å gjøre det mer krevende å spille inn norske synspunkter mens politikken i EU fortsatt er under utforming, særlig på sektorovergripende politikkområder hvor norske posisjoner må avklares parallelt. På en rekke andre områder, der påvirkningsarbeidet har klare rammer i vedtatt norsk politikk og der Norge ligger i front, spiller vi inn synspunkter fortløpende i prosessen. Eksempler kan være regulering av industriforurensning, kjemikalier, avfall, kontroll og tilsyn.

I saker der EU vedtar "pakker" og overordnet rammeverk, følger som oftest en prosess med en videre konkretisering av regelverket. Dette arbeidet foregår i Kommisjonen eller i EUs byråer. For Norge som EØS-medlem innebærer det at påvirkningsarbeidet blir en løpende oppgave og følgelig mer

ressurskrevende.

3. MILJØVERNDEPARTEMENTET HAR FØLGENDE MÅL FOR PÅVIRKNINGSARBEIDET OVERFOR EU:

- A. Medvirke til at politik- og regelverksutviklingen i EU/EØS har høye miljøkrav og fremmer en bærekraftig utvikling gjennom:
  - i. å fange opp nye EU-initiativ tidligst mulig for å identifisere norske interesser i utformingen av EUs miljøpolitikk.
  - ii. å sikre en grundig gjennomgang og vurdering av forslag til nye EU-rettsakter og mulige konsekvenser av implementering før eventuell innlemmelse i EØS-avtalen.
  - iii. å utøve EU/EØS-arbeidet på en åpen og inkluderende måte ved å sikre at eksterne aktører blir konsultert og informert.
  - iv. å bidra til rask avklaring av EØS-relevans for forslag til nye EU- rettsakter.
- B. Ha nasjonale eksperter fra norsk miljøforvaltning på prioriterte områder der Norge har særlig kompetanse, og hvor vi har god nytte av samarbeid med EU.
- C. Bidra til at EFTA-pilaren er en troverdig samarbeidspartner for EU, og til at det er en effektiv samordning med våre EØS/EFTA-partnere Island og Liechtenstein.
- D. Bidra til å opprettholde Nordens innflytelse på utviklingen av EUs miljøpolitikk.
- E. Utvikle et tettere samspill mellom EØS-samarbeidet og miljøsam arbeidet i andre multilaterale fora (som FN, OECD, nordisk samarbeid) for å få mer ut av den samlede internasjonale miljøinnsatsen.

4. POLITISK PRIORITERTE EØS-SAKER I 2012

(Årlig rullerende del)

- A. EUs klimapolitikk – med særlig vekt på det reviderte kvotedirektivet, virkemidler overfor skipsfartsnæringen og samarbeid i de internasjonale klimaforhandlingene**
- B. Ressurseffektivitet/grønn økonomi – med særlig vekt på avfall som ressurs, verdien av økosystemtjenester, miljøkrav i offentlige anskaffelser**
- C. EUs kjemikaliepolitikk – med særlig vekt på evalueringen av REACH-forordningen samt regulering av nanomaterialer**

4.1 Bakgrunn for valg av prioriterte saker i 2012

Ved inngangen til 2012 er mange land i Europa preget av finanskrisen og arbeidsløshet. EU ser omstilling og fornyelse som viktige virkemidler for å komme ut av krisen. Arbeidet på klima- og miljøområdet preges også av dette. En grønnere økonomisk vekst og en mer effektiv utnyttelse av ressursene er målet, noe som er forankret i EUs vekststrategi "EU 2020". Dette omtales blant annet som "reindustrialisering," eller hvordan gjøre ting på en smartere og mer effektiv måte. EU vil også i 2012 legge fram et nytt miljøhandlingsprogram for å sikre at miljødimensjonen ivaretas i disse prosessene.

En milepæl i det globale miljøarbeidet i 2012 er FNs toppmøte om bærekraftig utvikling i Rio de Janeiro i juni, hvor grønn økonomi er et av hovedtemaene. Grønn økonomi er også en prioritering under Norges formannskapsprogram i Nordisk Ministerråd i 2012. Danmark innehar formannskapet i EU i første halvår 2012, og Norge vil samarbeide med det danske EU-formannskapet om prioriterte miljøsaker både i EU, i det nordiske samarbeidet og globalt. Det blir spesielt viktig å samarbeide med EU for å oppnå gode resultater på Rio-konferansen.

Stadig mer av EUs miljø- og klimapolitikk utformes som sektorovergrepene rammeverk og/eller som pakker med regelverk. Dette får også innvirkning på norsk politikk og virkemiddelbruk. Stadig flere av sakene som innlemmes i EØS-avtalen berører flere departementers ansvarsområder. Det gjør påvirkningsarbeidet mer krevende. Det forutsetter blant annet at man har avklart EØS-relevans på et tidlig stadium og har nasjonale posisjoner gjennom hele prosessen.

Det er viktig at Norge har klare prioriteringer av hvilke saker man ønsker å følge opp i EU-systemet. For å ha muligheter for gjennomslag bør vi løfte frem de områdene der Norge har mye å bidra med, og hvor vi har realistiske muligheter for å utvikle norske posisjoner som kan spilles inn på relevante tidspunkt i beslutningsprosessen. Formålet med prioriteringene er å ivareta norske miljøinteresser samt å medvirke til en god miljøpolitikk i Europa. En stor del av den norske miljølovgivning er utformet av EU og innlemmet i EØS-avtalen. Miljøtilstanden i Norge påvirkes i stor grad av grenseoverskridende forurensning fra Europa. Det er således viktig at Norge er aktive i utviklingen av EUs miljølovgivning. EU/EØS-arbeidet er

omfattende og komplekst, og som ikke-medlem er det spesielt viktig at påvirkningsarbeidet er målrettet og strategisk. Det er også et selvstendig mål å bidra til at EU skal være en pådriver i utviklingen av internasjonal miljøpolitikk. Prioriteringene gjelder således for europapolitikken i bred forstand.

Regjeringen nedsatte i januar 2010 et offentlig utvalg til å foreta en grundig gjennomgang av EØS-avtalen. Utvalget la 17. januar 2012 fram sin rapport (NOU 2012: 2 Utenfor og Innenfor), som vil danne grunnlaget for en Stortingsmelding i 2012. Miljø utgjør en betydelig del av EØS-avtalen. Miljøverndepartementet vil bidra med å tydeliggjøre dette i Stortingsmeldingen.

4.2 EUs klimapolitikk

EU har en ambisiøs klima- og energipolitikk, fastsatt gjennom klima- og energipakken som ble vedtatt i april 2009. EUs overordnede mål på klimaområdet er å redusere klimagassutslippene med 20 prosent innen 2020 i forhold til 1990-nivå, eller 30 prosent hvis andre store utslippsland forplikter seg tilsvarende i en global avtale. EUs klimamål er et av fem hovedmål for Europe 2020-strategien. Europaparlamentet har vært en pådriver for et **30 prosent reduksjonsmål**, samtidig som Europakommisjonen jobber for et **veikartet for lavkarbonøkonomi i EU 2050**, med mål om 40 prosent reduksjoner i 2030, 60 prosent i 2040 og 80 prosent i 2050. Målene har foreløpig ikke fått full støtte fra medlemslandene. Norge har bidratt med innspill og vil fortsette dialogen med EU om mål og virkemidler. Det har også overføringsverdi til vårt nasjonale arbeid med Stortingsmelding om klimapolitikken.

Regelverket under klima- og energipakken er under stadig utvikling, både gjennom komitéarbeid og supplerende lovforslag. Direktivet om å inkludere luftfartssektoren i kvotesystemet fra 2012 er innlemmet i EØS-avtalen og vil også gjelde for Norge. Med **det reviderte kvotedirektivet**, som er tredje fase av EUs kvotesystem (2013-2020), vil kvotetildelingen harmoniseres med felles tildelingsregler for alle virksomheter i alle medlemsstater.

Miljøverndepartementets hovedprioritet i oppfølgingen av klima- og energipakken er innlemmelse av det reviderte kvotedirektivet i EØS-avtalen så tidlig som mulig i 2012. Det er positivt at direktivet legger opp til en gradvis innstramming av kvotemengden, men den planlagte innstramming er ikke tilstrekkelig for å nå togradersmålet. I videreutviklingen av klima- og energipakken vil Miljøverndepartementet fortsette å arbeide for en strammere kvotemengde i neste fase av kvotesystemet. Videre vil Miljøverndepartementet støtte opp om EUs arbeid med virkemidler (muligens kvoteplikt) overfor skipsfartsnæringen. Dette er spesielt viktig i påvente av et globalt kvotesystem for skipsfarten. Norge har særlige forutsetninger for å bidra som skipsfartsnasjon, men også fordi vi er pådrivere i det globale arbeidet med klimafinansiering.

Miljøverndepartementet vil også følge opp det videre arbeidet i EU vedrørende biodrivstoff,

bioenergi og bærekraftskriterier under fornybardirektivet – og klima- og miljørelaterte problemstillinger under det reviderte drivstoffkvalitetsdirektivet. Kommisjonens arbeid med å håndtere indirekte arealbrukskonsekvenser av biodrivstoff (ILUC) under fornybardirektivet vil bli fulgt.

EUs utvikling av sine **internasjonale klimaposisjoner** er av vesentlig betydning for de globale forhandlingene. Det har vært stor uenighet blant medlemslandene om hvor langt EU skal gå alene. I Durban påtok EU seg en ny forpliktelsesperiode under Kyoto-protokollen som en del av en helhetlig pakke. Denne pakken innebærer blant annet en plan mot en framtidig juridisk klimaavtale for alle land som skal være forhandlet frem innen 2015 og tre i kraft i 2020. Når EU påtok seg en ny forpliktelsesperiode under Kyotoprotokollen var det avgjørende at Kina, India og USA også sa seg villige til å påta seg juridiske forpliktelser i framtiden. Det er ikke avklart om den endelige avtalen skal være en protokoll, et "legal instrument" eller et "outcome with legal force". For Norge er det svært viktig å være i god dialog med EU og å følge med på EUs internasjonale klimaposisjoner fram til det er enighet om en endelig forpliktende avtale for alle land. Norge skal sammen med EU arbeide for at avtalen blir så bindende som mulig, og at den sikrer rettslig bindende utslippsforpliktelser for alle store utslippsland i tråd med togradersmålet. Det blir også viktig å ha god dialog med EU angående utvikling av endelig regelverk for den nye forpliktelsesperioden under Kyotoprotokollen (herunder lengde på forpliktelsesperioden og håndtering av spørsmålet om overskuddskvoter).

Det er av avgjørende betydning at EU går foran og er en pådriver i de globale forhandlingene. For Norge er særlig områdene skog i utviklingsland, klimafinansiering og måling og rapportering av klimagassutslipp viktige. Det kan være aktuelt å samarbeide med EU om finansiering og drift av det grønne fondet, og å sette klima og energi på dagsordenen på Rio-konferansen i 2012.

4.3 Ressurseffektivitet

EUs satsing på økt ressurseffektivitet omfatter en rekke miljøinitiativ som er knyttet til klima- og energitiltak, bevaring av naturmangfold og sektorvise tiltak innen transport, byggeindustrien, landbruk og fiskeri. Veikartet for ressurseffektivitet ble lagt fram av Europakommisjonen i september 2011. Det inneholder en rekke initiativ og forslag til nye rettsakter. Miljøverndepartementet vil prioritere oppfølgingen av avfall som ressurs, verdien av økosystemtjenester samt miljøkrav i offentlige anskaffelser.

For å øke utnyttelse av **avfall som ressurs** har Kommisjonen varslet en rekke tiltak de neste tre årene. Det inkluderer blant annet minimumskrav for gjenvinning for utvalgte avfallstyper, for eksempel byggavfall. En utvidelse av produsentansvar vil også bli vurdert. Miljøverndepartementet vil være en bidragsyter i dette arbeidet.

Økosystemtjenester har en sentral plass i veikartet for ressurseffektivitet. Det er behov for en bedre oversikt over økosystemtjenester og hvilken betydning disse kan ha for økonomisk

utvikling og vår framtidige velferd, samt hvilke konsekvenser tap og ødeleggelse av økosystemer kan gi. Miljøverndepartementet har gjennom opprettelsen av et økosystemutvalg høsten 2011 et godt grunnlag for videre samarbeid med EU.

Europakommisjonen skal i løpet av 2012 legge frem forslag til **styrking av miljøkravene for offentlige anskaffelser**. Innkjøpsregelverket er en del av EØS-avtalen. Kommisjonen har i 2011 hatt en grønnbok om modernisering av regelverket for offentlige anskaffelser på høring. Grønnboken er et viktig politisk signal for å bedre miljøkravene knyttet til offentlige anskaffelser, herunder innovasjon og forbedret miljøtilstand som offentlige investeringer kan fungere som motor for.

Forslagene som Kommisjonen trolig vil legge fram i 2012 vil inkludere økt bruk av livssyklus kostnader (LCC) i forbindelse med innkjøpsbeslutninger. Kommisjonen arbeider også med initiativer for å øke andelen av miljøbevisste offentlige innkjøp av prioriterte produkter. Norge vil bidra til en ambisiøs politikk på dette området.

4.4 EUs kjemikaliepolitikk

Kjemikalier er et område hvor Norge har spilt en aktiv rolle. Vi har lang tradisjon for godt nordisk samarbeid som har vært med på å løfte politikken på dette området i Europa. Samlet er EU-landene den største produsenten i verden av kjemiske produkter. Samtidig er de ledende på regulering av kjemikalier ved markedsføring av kjemiske produkter. Det viktigste verktøyet ligger i REACH-forordningen som omfatter registrering, evaluering, autorisering og begrensinger av kjemiske stoffer. Til grunn for REACH-forordningen ligger det et mål om å beskytte helse og miljø, samtidig som det skal sikre konkurransevnen til europeisk kjemikalieindustri og sikre et enhetlig indre marked. Regelverket om klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger er også et viktig verktøy for å kommunisere farer ved kjemikalier til brukerne. I tillegg har EU regelverk knyttet til flere konkrete anvendelser, bl.a. elektriske og elektroniske produkter, leketøy, biocider, plantevernmidler og kosmetikk.

REACH-forordningens virkeområde skal evalueres i forbindelse med revisjonen av dette i 2012. Signaler fra Kommisjonen tyder på at det foreløpig ikke vil bli foreslått endringer i selve regelverket fordi det fortsatt anses under "utprøving". Revisjonen av REACH forventes imidlertid å utgjøre et viktig grunnlag for en mer langsiktig styrking av de deler av regelverket som ikke fungerer tilfredsstillende i dag.

Et særlig viktig område for Norge er reguleringen av **nanomaterialer**. Dette området vil bli gjenstand for diskusjon etter at Kommisjonen, etter klart trykk fra Europaparlamentet, vil legge fram en melding om regulering av nanomaterialer og der tilpasning av REACH-regelverket til å møte utfordringene er det mest nærliggende alternativet. Det grunnleggende for Norge vil være å sikre et like godt beskyttelsesnivå for nanomaterialer som for vanlige kjemiske stoffer. Et annet viktig område er styrking av regelverket for importerte artikler (importert til EØS-området).

Det danske formannskapet har signalisert at de primært vil ha fokus på miljøregulering av nanomaterialer og coctail-effekter av ulike kjemikalier. Norge vil spille en aktiv rolle i videreutviklingen av REACH både fordi det er en del av EØS-avtalen som får direkte virkning på norsk kjemikaliepolitikk, og fordi det gir oss muligheter for gjennomslag for norske forslag om å heve ambisjonsnivået i Europa. I den nåværende økonomiske situasjonen er det viktig å støtte opp om og arbeide for videreutvikling og forbedring av REACH, slik at krefter som ønsker å svekke regelverket ikke når fram. REACH er i tillegg en bra måte å heve globale standarder på ettersom også land utenfor Europa tilpasser seg dette regelverket.

Norge deltar aktivt i arbeidet under kjemikaliebyrået i Helsinki (ECHA), både i arbeidsgrupper og i styret. Vi har også en nasjonal ekspert i ECHA. Videre deltar Norge i Kommisjonens sentrale gruppe for å konsultere medlemslandene (CARACAL). Norske forslag og synspunkter vil bli formidlet både gjennom disse kanalene og på politisk nivå.

DEL 2 OM EØS-AVTALEN – FORMELLE KANALER OG ORGNAISERING AV ARBEIDET

5. EØS-AVTALEN OG MILJØ

5.1 EØS-avtalens regulering av miljø

Da EØS-avtalen trådte i kraft i 1994, ble store deler av miljøregelverk fra EU tatt inn i avtalen. En del sentrale miljøpolitiske områder er imidlertid ikke omfattet av EØS-avtalen. Det gjelder naturvern og forvaltning av naturressurser, landbruk og fiskeri. På disse områdene er ikke Norge forpliktet av EUs rettsakter, men EUs regulering av vilkårene for disse sektorene har indirekte betydning for Norge. I lys av utviklingen siden avtalen ble inngått, utpeker miljøområdet seg som en sentral del av EØS-samarbeidet.

Miljøregelverk fra EU som tas inn i EØS-avtalen gjennomføres i norsk rett gjennom forskrifter og lover. EØS-avtalens vedlegg II og XX har kapitler om luft, avfall, vann, bioteknologi og kjemikalier, samt et eget kapittel hvor man definerer samarbeid på et mer overordnet nivå. EØS-avtalen er dynamisk, og det innlemmes fortløpende nye rettsakter i takt med utviklingen av ny miljølovgivning i EU.

Miljøsam arbeidet er i hovedsak nedfelt i EØS-avtalens del V som inneholder bestemmelser som gjelder alle de fire friheter. Dette omtales som et horisontalt samarbeidsområde som anses å ha betydning for det indre markedets funksjon. Miljøreguleringer har en innvirkning på markedet ved at miljøpolitikken og rammebetingelsene for økonomiske aktører må tilpasses, slik at formålet og miljømålsettingene ved regelverket kan nås. Det forutsettes derfor at miljøreguleringer som utgangspunkt har betydning for det indre markedets funksjon, med mindre det er klare holdepunkter for noe annet.

Spørsmålet om EØS-relevans og akseptabilitet oppstår når EØS/EFTA-landene skal ta stilling til hvorvidt nytt regelverk skal innlemmes i EØS-avtalen. For at regelverket skal anses EØS-relevant må det falle inn under EØS-avtalens saklige virkeområde som definert i avtalens hoveddel, protokoller og vedlegg. Miljøverndepartementet vurderer på faglig og miljøpolitisk grunnlag alle rettsakter på miljøområdet, herunder spørsmålet om EØS-relevans og akseptabilitet og behovet for nødvendige tilpasninger til rettsaktene ved innlemmelse i EØS-avtalen. Etter innlemmelse skal rettsaktene gjennomføres i norsk rett til fastsatte tidsfrister.

Summen av miljøregelverk, sektorpolitikk og sektorovergrepene som blir innlemmet i norsk regelverk som følge av EØS-avtalen gjør EU til en sentral faktor for utviklingen av norsk miljøpolitikk. Som mottaker av forurensning fra Europa er det i Norges interesse at EU-landene har et strengt miljøregelverk. Det er derfor viktig å etablere tett samarbeid med EUs institusjoner og sentrale medlemsland for å kunne bidra til best mulig miljøbeslutninger i EU og for å ivareta våre miljøinteresser.

5.2 Det europeiske frihandelsforbundets miljøarbeid (EFTA)

EFTA-samarbeidet er spesielt sentralt i fasen hvor vi forbereder innlemmelse og gjennomføring av EUs rettsakter i henhold til EØS-avtalen.

5.2.1 EFTAs miljøgruppe og kjemikaliegruppe

I EFTAs miljøarbeidsgruppe møtes Norge, Island og Liechtenstein for å vurdere EØS-relevansen av miljørettsakter og behovet for eventuelle tilpasninger. Produktrelaterte miljørettsakter behandles i andre grupper, særlig i EFTAs kjemikaliegruppe. Samarbeidet er tidvis under press på grunn av ulike vurderinger i landene av EØS-relevansen av nytt miljøregelverk.

Selv om EFTA-landene primært prioriterer egen deltakelse og innspill i Kommisjonsfasen, er det også viktig å opprettholde et godt samarbeid mellom Kommisjonen og EFTA-pilaren i alle faser. Kommisjonen inviteres jevnlig til miljøarbeidsgruppemøtene for å presentere og diskutere prioriterte saker fortrinnsvis tidlig i prosessen. EØS/EFTA-landene får mulighet til å diskutere saker direkte med saksbehandlerne fra Kommisjonen, og kan videreføre kontakten bilateralt ved behov. Ved å invitere Kommisjonen til møtene får EØS/EFTA-landene også en mulighet til å orientere om EØS-avtalen og de rettigheter og plikter den gir EØS/EFTA-landene.

I viktige saker der EØS/EFTA-landene har sammenfallende interesser, vil det også være aktuelt å sende felles kommentarer til Kommisjonen slik man har gjort eksempelvis for tjenstedirektivet, Lisboastrategien og kjemikalierregelverket REACH.

5.2.2 EFTAs overvåkningsorgan

EFTAs overvåkningsorgan (**ESA**) påser at EFTA-landene etterlever sine forpliktelser gjennom EØS-avtalen. Dersom en stat ikke gjennomfører og anvender EØS-regelverket tilfredsstillende, skal ESA gripe inn. De kan da innlede en formell traktatbruddsak, som i siste instans kan bringes inn for EFTA-domstolen. ESA kan igangsett behandling av en sak på eget initiativ eller på grunnlag av klage. De har plikt til å undersøke alle klager.

Miljøverndepartementet legger stor vekt på å ha en løpende god dialog med ESA for å sikre en rask og effektiv gjennomføring av EØS-regelverket i norsk lovverk. De årlige møtene mellom ESA og departementene (såkalte pakkemøter) er et viktig forum for å diskutere problemer knyttet til gjennomføringen av EØS-regelverket i norsk rett. I tillegg er det viktig å inngå i en uformell dialog med ESA så tidlig som mulig i saker der vi vet at det kan oppstå uenighet med ESA om den norske implementeringen.

6. AVKLARING AV EØS-RELEVANS

6.1 EØS-spesialutvalget for miljø

Den nasjonale avklaringsprosessen om og hvordan kommende og reviderte EU- regelverk på miljøområdet skal innlemmes i EØS-avtalen finner sted i EØS- spesialutvalget for miljø, der alle berørte departementer deltar. Med basis i en generell vurdering av miljøområdet som saklig relevant, foretas en helhetlig vurdering av saklig og geografisk virkeområde samt overordnede nasjonale interesser, hvor også hensynet til norsk handlefrihet tillegges vekt. På hver sak trekkes en konklusjon om relevans og akseptabilitet i forhold til innlemmelse i EØS-avtalen og om det er behov for tilpasninger.

En viktig målsetning med spesialutvalget er å få diskutert saker så tidlig som mulig, ideelt sett før forslaget legges frem av Kommisjonen ("pre-pipeline" saker). Hensikten er å få en tidlig foreløpig avklaring av EØS-relevans og norsk posisjon, som er en forutsetning for å kunne påvirke utvikling av regelverket i EU. Denne prosessen letter også arbeidet med innlemmelse av rettsakten i EØS-avtalen og arbeidet med gjennomføring av rettsakten i norsk rett. I den grad interdepartemental enighet ikke kan oppnås, løftes saken til regjeringsbehandling.

Miljøverndepartementet er også representert i andre spesialutvalg, som for eksempel spesialutvalget for energi og spesialutvalget for handelsforenkling som blant annet behandler rettsakter på kjemikalieområdet.

6.2 EØS-referansegruppe for miljø

Det er en målsetting for Miljøverndepartementet å utøve EU/EØS-arbeidet på en åpen og inkluderende måte. Miljøverndepartementet inviterer jevnlig miljø- og arbeidslivsorganisasjoner, samt institusjoner innen offentlig forvaltning og forskning til såkalte EØS-referansegruppemøter. Formålet med referansegruppen er å informere om og "høre" EØS-relevante saker, samt vise koblinger til globale prosesser så tidlig som mulig i beslutningsprosessen. Gjennom disse møtene ønsker Miljøverndepartementet å få innspill til utvikling av norske posisjoner.

Referansegruppemøtene kommer i tillegg til ordinære høringer og direkte dialog mellom fagseksjoner og eksterne aktører på enkeltsaker. Møtene i referansegruppen avholdes i forkant av spesialutvalgsmøtene. Det er også et mål å motivere eksterne aktører til å spille inn synspunkter til EU-systemet gjennom sine kanaler/nettverk.

På Miljøverndepartementets webside(regjeringen.no) finnes informasjon og nyheter om de viktigste miljøsakene på EØS-området.

6.3 EØS-notatbasen

EØS-notatbasen¹ er forvaltningens felles verktøy for arbeidet med EØS-saker. Et hovedformål med notatbasen er informasjonsdeling og samordning i forvaltningen av EØS-saker og å gjøre alle relevante dokumenter tilgjengelig. Alle forslag fra EU som Miljøverndepartementet arbeider med skal omtales i EØS-notatbasen i et eget notat som oppdateres jevnlig ved ny utvikling i saken.

EØS-notatbasen har også en sentral rolle i realiseringen av en åpen og aktiv norsk europapolitikk, og en effektiv gjennomføring av EØS-forpliktelsene. Basen er tilgjengelig for offentligheten. Den brukes i utarbeidelsen av de jevnlig oppdaterte oversiktene til Stortinget over antatt EØS-relevante forslag fra Kommisjonen og antatt EØS-relevante vedtatte EU-rettsakter.

7. PÅVIRKNINGSKANALER

7.1 Europakommisjonen

Generaldirektøren i DG Miljø inviterer tre ganger i året til møter i den såkalte **Environmental Policy Review Group (EPRG)**. Gruppen består av embetsmenn på høyt nivå fra EU/EØS-landene som møtes for å diskutere aktuelle saker i EU på en åpen og uforpliktende måte på et tidlig stadium i beslutningsprosessen. Fra norsk side deltar departementsråden og miljøråden(e) i EPRG-møtene.

EØS-avtalens artikler 99 og 100 gir EØS-/EFTA-landene rett til deltakelse i **Kommisjonens arbeids- og ekspertgrupper og komiteer**. Arbeids- og ekspertgruppene diskuterer og forbereder nytt regelverk. Komiteene² forvalter og utfyller eksisterende regelverk. I dag er representanter fra Miljøverndepartementet og underliggende etater, særlig fra Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif) og Direktoratet for naturforvaltning (DN), involvert i mellom 80–100 slike grupper. Samlet er dette den viktigste kanalen for Norge til å påvirke utformingen av EUs miljøregelverk. Det er en målsetting å oppnå en tettere kobling fra overordnede miljøpolitiske mål til ekspertenes bidrag i grupper og komiteer. Gjennom forbedrede rutiner for bruk av mandat og rapport vil vi lettere fange opp politisk prioriterte spørsmål i ekspertsamarbeidet, og dermed løfte disse sakene opp på et politisk nivå.

I tillegg til det ordinære ekspertsamarbeidet gjennomføres det fortløpende møter om de prioriterte sakene på politisk- og embetsnivå med sentrale personer i Kommisjonen, som miljø- og klimakommissær, generaldirektørene i DG Miljø og DG Klima, samt relevante enhetsledere og saksbehandlere. **Nasjonale eksperter** er tjenestemenn/kvinner utlånt fra nasjonale forvaltninger til Europakommisjonen eller EU-byråer for å utveksle ekspertise og erfaring. Ekspertene arbeider fullt og helt for Kommisjonen og er underlagt Kommisjonens instruksjonsmyndighet. De skal fungere som ressurser i Kommisjonens arbeid og bidra med kunnskap om lokale forhold i medlemslandene. I tillegg tar ekspertene med seg verdifull EU-kompetanse tilbake

---

¹ www.europaportalen.no

² Såkalte komitologiprosedyrer

til norsk forvaltning.. Det er i dag omlag 50 norske nasjonale eksperter fra ulike departementer fordelt i Kommisjonens generaldirektorater.

MD ser på denne ordningen som nyttig i sitt EU-arbeid og arbeider for å få nasjonale eksperter i DG Miljø på prioriterte områder hvor vi har særlig nytte av samarbeid med EU. Nyten kan være knyttet til at EUs arbeid har betydning for miljøtilstanden i Norge, i Europa eller globalt, og at Norge har noe å lære og/eller kan bidra til videreutvikling av miljøpolitikken i EU. MD vil arbeide for på sikt å ha to eksperter i Kommisjonen på prioriterte områder, i tillegg tilden nyopprettede stillingen på havmiljø.

EU har opprettet en lang rekke **byråer** som har oppgaver av teknisk, vitenskapelig eller forvaltningsmessig art for å bistå EU og medlemsstatene.. Byråene har en sentral rolle som premissleverandør, forvalter og rådgiver på viktige fag- og politikkområder. EØS-avtalen gir ikke noen formell rett til å delta i EUs byråer, men Norge har forhandlet fram styreplass i 19 byråer. Norske styrerepresentanter har møte- forslags- og talerett, men ikke stemmerett.

Det europeiske miljøbyrået (EEA) er EUs organ for formidling av pålitelig og uavhengig informasjon om miljø. EEA bidrar med kunnskap og faktagrunnlag for utvikling av regelverk i Kommisjonen, og gir samtidig en fortløpende vurdering av miljøstatus i EU og i hvor stor grad EU når de vedtatte miljømål. Norge deltar som fullverdig medlem i EEA. Direktøren for Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif) sitter i styret.

Det europeiske kjemikaliebyrået (ECHA) ble etablert 1. juni 2007 for å håndtere gjennomføringen av kjemikalierregelverket REACH. Et av byråets hovedformål er å oppnå bedre beskyttelse av helse og miljø ved å få bedre kontroll med produksjon, import, bruk og utslipp av kjemikalier. Dette skal oppnås ved en systematisk registrering av kjemikalier som er på markedet, der det stilles krav til opplysninger om kjemikaliers helse- og miljøeffekter. Norge deltar i det europeiske kjemikaliebyrået (ECHA) både i styret, i ekspertkomiteene og i Forum (nettverk hvor de ansvarlige myndighetene for oppfølgingen av regelverket i hvert land deltar).

7.2 Europaparlamentet

Europaparlamentets (EPs) økende politiske betydning har gjort det stadig viktigere for Norge å komme i dialog med EP om miljøsaker av spesiell betydning for Norge. EP regnes i dag som likestilt med Rådet og har medbestemmelses- og vetorett i så godt som alt miljøregelverk som senere skal innlemmes i EØS-avtalen og norsk regelverk.

Europaparlamentet er en åpen institusjon som ønsker innspill og samarbeid fra alle aktører og er derfor en viktig påvirkningskanal. Miljøvernforvaltningen har jevnlig kontakt med saksordførere på våre prioriterte saker, primært på politisk nivå, og det spilles jevnlig inn synspunkter til beslutningsprosessen.

Størst mulighet for påvirkning i Europaparlamentet (og Rådet) er før første lesning, spesielt i tiden mellom en saksordfører utpekes i saken til avstemning i fagkomiteen. Erfaring viser at vi blir hørt i saker der vi har kunnet stille med gode faglige argumenter til rett tid. Et godt eksempel er kontakten med Europaparlamentet i tilknytning til behandlingen av kjemikalierregelverket REACH. Vi hadde tett

kontakt med saksordfører forankret på politisk nivå og med senere oppfølging på embetsnivå gjennom hele beslutningsprosessen. Vi fikk positive tilbakemeldinger fra sentrale Europaparlamentarikere om betydningen av norsk deltakelse i prosessen, noe som trolig skyldes at Europaparlamentet først og fremst er opptatt av sakene og de faglige argumentene og legger derfor mindre vekt på medlemskap i EU hvis bidragene ellers er gode.

7.3 Dialog med EU-land

7.3.1 Nordisk samarbeid

Gjennom det nordiske samarbeidet kommer Norge tettere inn på EUs regelverksutvikling enn det som ellers ville vært mulig for Norge alene. Ambisjonen for de kommende år vil være å opprettholde Nordens gode innflytelse på utviklingen av EUs miljølovgivning.

Samarbeidet er organisert slik at de nordiske miljøvernministrene møtes i regi av Nordisk Ministerråd to ganger i året. EU/EØS-saker er alltid et fast punkt på dagsordenen for disse møtene. Det er avtalt at de nordiske miljøministrene ved behov også kan møtes til uformelle formøter i forkant av EUs miljørådsmøter. På ekspertnivå foregår det et omfattende samarbeid på miljøområdet i regi av Nordisk Ministerråd. Mye av dette samarbeidet er rettet mot regelverksutviklingen i EU, og hva Norden kan bidra med i form av innspill og faglig dokumentasjon til EU og globale prosesser.

7.3.2 Bilateral kontakt

Norge får gjennom bilaterale møter med EUs formannskapsland og andre utvalgte land anledning til å diskutere utviklingen av EUs miljøpolitikk med beslutningstakerne i EU, med mulighet til å påvirke de sakene som er av spesiell betydning for Norge. Det er et mål at statsråden møter miljøministeren i det nye EU-formannskapslandet, samt at statsråden møter formannskapslandet og relevante samarbeidsland i forbindelse med andre internasjonale møter. Slike møter gjennomføres ofte også på statssekretær- og embetsnivå. Deltakelse på EUs uformelle miljøvernministermøter, normalt to ganger per år, utgjør også en god anledning til å møte formannskapslandet og de andre medlemslandene.

Miljøverndepartementet har dialog med sentrale medlemsland om viktige miljø saker og bygger allianser for å fremme norske interesser i utviklingen av EUs miljøpolitikk. I de høyest prioriterte sakene kan det være viktig i større grad enn tidligere å utnytte de ressurser og den kunnskap de norske ambassadene i EUs medlemsland representerer, jfr. *Regjeringens arbeidsprogram for EU/EØS-saker*. Miljøverndepartementet vil fortløpende vurdere behovet for økt dialog med ambassadene i EUs medlemsland.

7.3.3 EØS-midlene

EØS-avtalen har en målsetting om å redusere sosiale og økonomiske forskjeller i det utvidete EØS-området. Gjennom EØS-midlene bidrar Norge til at disse målene nås. I tillegg er det et mål å stimulere til økt kontakt og samarbeid mellom Norge og mottakerlandene, blant annet gjennom samarbeid på miljøområdet.

EFTAs finansieringsmekanisme ble etablert som en del av EØS-avtalen. I 1999 ble den erstattet av en ny ordning, det såkalte EFTA finansieringsinstrumentet, med varighet til 2003. I forbindelse med utvidelsen av EU i 2004 ble det inngått en ny avtale. For perioden mai 2004 – april 2009 bidro Norge, Island og Liechtenstein med til sammen 1,3 milliarder euro. Norges andel var på mer enn ti milliarder kroner, eller om lag 97 prosent av den totale støtten. EØS-midlene støttet konkrete prosjekter i de 12 nye medlemslandene, samt Hellas, Portugal og Spania. Om lag en fjerdedel av støtten gikk til miljøtiltak, og dette var det største innsatsområdet. Norske aktører ble involvert i EØS-midlene gjennom ulike former for prosjektsamarbeid.

I den nye perioden fra 2009-2014 vil Norge bidra med om lag tre milliarder kroner (347 millioner euro) per år til sosial og økonomisk utjevning og samarbeid i Europa i perioden 2009-2014. Rundt en fjerdedel av midlene skal i løpet av femårsperioden benyttes til økt satsing på miljø og klima. I tillegg til 2,6 milliarder kroner til miljø- og klimatiltak (297 millioner euro), vil om lag 1,4 milliarder kroner (160 millioner euro) benyttes til ulike tiltak for å utvikle og fremme karbonfangst- og lagring.

EØS-midlene er et viktig miljøpolitisk virkemiddel for Norge. Det er et mål å redusere utslipp og forurensning fra våre naboland. Gjennom EØS-midlene kan vi bidra til at de nye EU-medlemmene gjennomfører vedtatt miljøpolitikk i EU og bidrar til videre utvikling av en ambisiøs miljøpolitikk i EU. Miljømyndighetene får støtte til kapasitetsbygging og kompetanseutvikling, i tillegg til at det gis støtte til å styrke miljøorganisasjonene i mottakerlandene. Norsk miljøforvaltning har samarbeid med miljømyndigheter i flere av landene og bidrar med kompetanseoverføring og erfaringer innen flere fagområder. Det er en målsetting at disse kontaktene og samarbeidet skal styrkes ytterligere i de neste årene.

7.4 Samspill med EU på den internasjonale miljøagendaen

Det er et sentralt mål for Miljøverndepartementet å integrere EØS-samarbeidet bedre med det øvrige internasjonale samarbeidet for å få mer ut av den samlede internasjonale innsatsen. Internasjonale møter, bl.a. i regi av FNs miljøprogram (UNEP) og konvensjonsmøter i regi av FN, er viktige arenaer for å vedlikeholde kontakter og bygge allianser med sentrale EU-land. Når det internasjonale miljøsamarbeidets resultater skal omsettes i nasjonal politikk, er vi forpliktet til å gjennomføre EUs miljøregelverk. I utviklingen av det internasjonale samarbeidet er vi imidlertid vanligvis i en friere stilling enn et EU-medlemsland, og kan ta selvstendige initiativ. Denne situasjonen gjør oss ofte til en interessant dialogpartner for EU og EU-land enkeltvis i miljøspørsmål der de må stå samlet. Miljøverndepartementet vil aktivt vurdere hvordan annet internasjonalt samarbeid kan understøtte vår posisjon i de prioriterte EU-sakene.

8. ARBEIDET MED EU/EØS-SAKER I MILJØFORVALTNINGEN

8.1 Ansvarsfordelingen i Miljøverndepartementet

Internasjonal avdeling har det overordnede ansvaret for Miljøverndepartementets EU/EØS-arbeid. Tolkning av EØS-avtalen og ivaretagelse av det miljøpolitiske handlingsrommet er en viktig del av dette arbeidet. Avdelingen har ansvar for å utforme departementets strategi for påvirkning av EUs miljøpolitikk og den årlige prosessen med å velge ut prioriterte saker i Miljøverndepartementets EU/EØS-arbeid. I oppfølgingen av de prioriterte sakene har avdelingen ansvar for å identifisere de mulighetene som finnes for påvirkning overfor EUs ulike institusjoner. Internasjonal avdeling har et spesielt ansvar for å se multilaterale fora som FN/FNs miljøprogram (UNEP), OECD, CSD, EU, Nordisk samarbeid i sammenheng for å styrke påvirkningsarbeidet. Analyse av hvor og når vi bør aktivt involvere politisk ledelse og hvilke saker som bør fremmes i hvilke fora er en viktig del av dette arbeidet.

Internasjonal avdeling er ansvarlig for drift og samordning av departementets EU/EØS-arbeid. Avdelingen leder Spesialutvalget for miljø og Referansegruppen for miljø. Det er et nært samarbeid med Utenriksdepartementet og avdelingen møter i EØS-koordineringsutvalget og EØS-rettslig utvalg (sammen med fagansvarlige). Til avdelingen ligger også ansvaret for miljøsamarbeidet med våre EØS/EFTA-partnere, blant annet gjennom deltakelse i EFTAs miljøgruppe og gjennom kontakt med EFTAs overvåkingsorgan. I tillegg er avdelingen faglig ansvarlig for miljørådene i Brussel.

De andre avdelingene i Miljøverndepartementet har ansvaret for EØS-arbeidet innenfor sine fagfelt på samme måte som annet internasjonalt arbeid. Det innebærer blant annet ansvar for å følge rettsutviklingen i EU, deltakelse i EUs ekspertgrupper og komiteer samt vurdere forslag til nye EU-rettsaker, grønnbøker og hvitbøker på sitt fagområde. Avdelingene har ansvar for utarbeidelse av faglig innspill og oppfølging av de prioriterte sakene i Miljøverndepartementets EU/EØS-strategi. Direktoratene er sentrale aktører i denne sammenheng, da mye av dette arbeidet er delegert til relevant direktorat. I oppfølgingen av EØS-arbeidet er derfor direktoratene viktige aktører.

Avdelingene har egne kontaktnett i EU, men formell aktivitet vis-à-vis EU koordineres av Miljøverndepartementets internasjonale avdeling og Norges delegasjon til EU i Brussel.

8.2 Miljørådene ved EU-delegasjonen i Brussel

Miljøforvaltningen er representert ved Norges delegasjon til EU i Brussel gjennom to miljøråder. Miljørådene formidler kontakt og synspunkter mellom norske myndigheter og EUs institusjoner og medlemslandenes representasjoner i Brussel. De bidrar til å spre informasjon om status på aktuelle saker i EUs beslutningsprosess. Miljørådene innhenter informasjon fra disse kanalene og bidrar til strategisk vurdering av hvilke saker, når og i forhold til hvem Norge bør påvirke. Miljørådene er

ansatt i Utenriksdepartementet, men er under faglig instruksjon av Miljøverndepartementet. Det er faste ukentlige samtaler mellom miljørådene og internasjonal avdeling i Miljøverndepartementet der hovedformålet er, foruten gjensidig oppdatering på de viktigste sakene, å samkjøre det strategiske påvirkningsarbeidet fra miljøforvaltningen i forhold til øvrige departementer og EUs institusjoner.

Formålet med å ha miljøforvaltningen representert i Brussel er å skaffe til veie best mulig informasjonsgrunnlag for vurdering av EUs miljøpolitikk opp mot norsk miljøpolitikk, identifisere påvirkningsmuligheter som bør utnyttes og utfordringer som bør håndteres av miljøforvaltningen. Spesielt viktig er det å fange opp saker tidlig i beslutningsprosessen for oppfølging hjemme for å utarbeide norske innspill til beslutningsprosessen.

Miljøverndepartementet har en hospitantordning med det svenske miljødepartementet som er nyttig i EU- arbeidet. Miljørådene i Brussel og hospitanten i Stockholm involveres i overordnede drøftinger av EU/EØS-arbeidet og det nordiske samarbeidet, og bidrar med innspill blant annet ved orienteringer i sjefsmøtet, spesialutvalget, referansegruppen og miniseminarene. Den enkelte fagansvarlige i departementet/ytre etater forutsettes fortløpende å benytte rapporteringer fra miljørådene og hospitanten i sine saksforberedelser.

8.3 Kompetanseutvikling på EU/EØS

Den raske utviklingen i EU, både miljøpolitisk og institusjonelt, gjør at miljøforvaltningen stadig stilles overfor nye utfordringer. Internasjonal avdeling i Miljøverndepartementet har etsærlig ansvar for kompetanseutvikling på EU/EØS-området. Om lag to ganger i året arrangeres halvdagsseminarer i EØS-arbeid for miljøforvaltningen, der formålet er å orientere om utvalgte saker og om påvirkningsarbeid generelt. Til disse seminarene inviteres innledere fra for eksempel Europaparlamentet, Kommisjonen, Miljøverndepartementets miljøråder i Brussel, eller hospitanten i Stockholm. På Miljøverndepartementets halvårlige introduksjonskurs blir Miljøverndepartementets EU/EØS-arbeid presentert. I tillegg holder Internasjonal avdeling etter behov egne kurs i departementets EU/EØS-arbeid.